

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Necessitate Et Modo Ministrandi Sacramenta Tempore pestis

Chapeauville, Jean

Mogvntiæ, 1612

Capvt Secvndvs. De necessitate & modo ministra[n]di sacramentum
Baptismi tempore pestis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41077

CAPVT SECVNDVM.

DE NECESSITATE ET MODO

*ministrandi sacramentum Bapti-
smi tempore pestis.*

QVÆSTIO PRIMA.

*Vtrum teneantur Pastores ministrare sacra-
mentum Baptismi tempore
pestis?*

Quæstionis explicatio.

IN primis admonemus, nos in hoc capite, sicut & sequentibus, eundem ordinem in quæstionibus proponēdis & resoluedis seruatu-ros, quem lecti sumus cap. præcedēti, vt illæ præcedant, quæ ministrū, deinde quæ recipientes, postremo quæ varios modos ministrandi hoc sacramentū respiciūt. Et primum, quod ad hanc quæstionē & alias quasdam attinet, quas in progressu mouebimus, etsi satis videri possent decisæ, propterea, quæ diximus primo capite: tamen quia particulares suas difficultates habent, quarum causa excusationes à ministracione huius & aliorum sacramentorū prætexi possent, non abs re erit, sigillatim eas examinare.

Responsio.

Responsio.

Tenentur pastores tempore pestis ministrare sacramentum Baptismi peste infectis, vel de ea suspectis, siue paruulis siue adultis necdum baptizatis. Assertio est certa, quia illi tenentur ex officio & iustitiæ debito, procurare salutem ouium suarum, cum (vt dictum est) ad hoc à populo carnalia (a) metant, vt spiritualia ministrent: non habent autem aliud medium, quo salutem paruulorum recens natorum, siue adultorum, necdum baptizatorum, promoueant, nisi ministrando illis baptismum: Sic enim apud Ioannem Saluator noster: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.* Siquidem ex illis verbis omnes orthodoxi (b) Patres semper intellexerunt Baptismum esse omnibus necessarium ad salutem, vel in re, si sint paruuli, vel saltim in voto, si sint adulti: Vnde consequenter recte infertur à Doctoribus Scholasticis, sacramentum baptismi inter alia omnia esse maxime necessarium, non tantum, quia à Christo positum est in præcepto, sed etiam quia est medium ab eodem propositum, sine quo simpliciter paruuli non possint perungere ad finem beatitudinis æternæ.

Dices: Non solum (c) hæretici, sed & quidam Catholici (d), vt Gerson & Caietanus, docent ad salu-

a 1. Corin. 9.

b Tertul. de baptis. Insti. apol. 5. Chrys. hom. 25. in Ioan. Cyril. lib. 2. in Ioan. c. 41.

c Calvin. li. 4. instit. c. 16 sectio. 24. Et ante illum Pelag. vt refert S. Augustin. de hæresib. d. Cai. apud

*D. Tho. p. 3. q.
60. ar. 2. Et
ante illum
Gerson tom.
3. sermon. de
Natiu. Ma-
riae, conside-
rab. 3.*

ad salutē infantū in huiusmodi necessitate
positorum, sufficere fidem & votum parē-
tum, qui scilicet cum inuocatione SS. Tri-
nitatis adhibito ipsis signo crucis, eos offe-
rant Deo, non ergo necessum est, pastores
tanto contagionis periculo exponi, vt hu-
iusmodi infantes baptizent.

R. (Vt modo omittantur hæretici) su-
prafatos Doctores Catholicos grauiter er-
rasse, meritòque ab omnibus aliis reprehē-
sos, quod propria authoritate remedium
aliquod salutis effingere ausi fuerint, p̄ par-
uulis, quādo illis deficit baptismus: Siqui-
dem remedia ordinaria ad salutem neces-
saria docet Deus fideles suos, non particu-
laris alicuius Doctoris, sed vel scripturæ vel
ecclesiæ voce: Iam vero præter baptismū
in re, & martyrium pro Christo nullum a-
liud ordinarium remedium paruulis super-
esse, docent S. Scriptura & Ecclesiā.

Dices secundò: Si paruuli per fidem &
votum parentum saluari non possent, ma-
xime id esset contra illam sententiam Sal-
uatoris: *Nisi quis renatus fuerit, &c.* Sed hac
sententia non obstante, concedimus adul-
tos saluari per baptismi votum, (vt ante di-
ximus) ergo etiam concedi posset saltem
in casu extremæ necessitatis paruulos sal-
uari per fidem & votū parentum. Ita argu-
mentat̄ Caietan.

R. Ma*

R. Magnum esse discrimen: nam pro exceptione adultorum ab illa Christi regula, habemus certissimam auctoritatem, partim Scripturae; partim Ecclesiae: Pro exceptione autem paruulorum non item: nam ante Gersonem & Caietanum nullus S. Patrum mentionem fecit alterius remedii pro paruulis, quam horum duorum, Baptismi & Martyrii.

Dices tertio: Adulti solo voto & desiderio baptismi saluari possunt, non ergo bene dicitur, pastores teneri ministrare sacramentum baptismi adultis tempore pestis.

R. Negando consequentiam: quia sicut adulti tenentur petere baptismum, alioquin non valet illis baptismus fluminis, ita pastores tenentur illis ministrare. Et quamuis si pastor recuset, non propterea damnabuntur, sed voto & desiderio illius cum vera contritione baptizati censebuntur. Non ideo tamen excusabitur pastor a mortali, tum quia omittit officium ad quod tenetur, tum quod merito dubitare debet, an adulti veram contritionem habeant, cum illa multum sit difficilis, ut ante diximus, quae tamen ad baptismum fluminis secundum omnes requiritur.

K

QVÆ-

QVÆSTIO II.

An similiter teneantur Obstetrices.

Quæstionis explicatio.

QVia obstetrices ex officio tenent mulieribus adesse in partu, ad adiuuandum & facilitandum partum, & frequenter eo tempore proles non solum corpore periclitantur propter contagionem, sed etiam anima, propter absentiam ministrorum baptismi. Quæritur non immerito, an obstetrices in huiusmodi necessitate paruulos peste infectos aut de ea suspectos, teneantur baptizare, & qua obligatione?

Responsio.

Tenentur non solum peste infectos, sed & alios quoscunq; paruulos de vita in partu periclitantes, etiam ex debito iustitiæ baptizare, ut probant Paludanus (a) & Antonius (b). Sic enim Paludanus: *Non omnium tenentur (inquit) ad sciendam formam Baptismi, nisi quibus incumbit ex officio, ut Curatus & Obstetrix: non enim alia de causa tenentur scire formam, nisi ut tempore exigente illa videntur.*

Dices: Nullum est præceptum, quod obste-

*a In 4. dist.**3. q. 2. n. 7.**b p. 3. c. 13. §.**4.*

obstetrices ad baptizandum paruulos ob-
liger: non naturale, quod ad iustitiam per-
tinet, quia ex vi sui muneris non tenetur
obstetrix ad curandam salutem animæ pu-
eri, sed solum ad cooperandum natiuitati
corporali eius: neque est præceptum cha-
ritatis, quia licet supposita necessitate pu-
eri teneatur quilibet eum baptizare, si po-
test, vt in sequentibus ostendemus, & prædi-
di authores & omnes docent; non tamen
tenetur vnusquisque esse paratus & instru-
ctus ad dandum baptismum, si fortasse in-
ueniat puerum in necessitate constitutum,
ergo neq; charitas obligat obstetricem ad
huiusmodi præparationem, quia licet for-
tasse sæpius in eo munere accidat, tamen ra-
rissime euenit, vel non adesse aliquem ali-
um, a quo possit infans baptizari, vel neces-
sitate esse tantam, vt non possit cito vo-
cari & expectari. Neque est præceptum ec-
clesiasticum, quia nusquam tale legitur. Ita
argumentatur (a) Suarez.

a Tom. 3. de
Sacra. disp.
51. sect. 5. §.
rursus ex hoc
principio.

Respondeo. In his (b) prouinciis & re-
gionibus obstetrices obligari ad baptizan-
dum pueros, si non ex vi sui muneris sim-
pliciter, certe ex iuramento & pacto, quo
inter cetera promittunt curare salutem
non solum corporis, matris & prolis,
sed etiam salutem ipsius animæ, vt patet

b Parochial.
Treueræ, p. 1.
pag. 3. Leod.
in fin. Rure-
mund. in fin.

21. Tim. 2.

ex formula iuramenti illis præscripta.

Dices secundò: Obstetrix (a) mulier est, cui non licet vel os aperire in Ecclesia: male ergo illi officium spirituale baptizandi imponitur.

Rz. Non imponi simpliciter, sed in casu videlicet periculosi & difficilioris partus, cui facilirâdo ex officio adesse tenet. Cum enim sæpe accidat, vt experiētia docet, ppter difficultatē partus periclitari salutem non solū corporis, sed & animæ ipsi⁹ prolis, nisi baptizet, & nullus fere præter obstetricem propter pudorē interessē solet, videtur prudenter factum, vt obstetrici in illo casu hoc officii demandatum sit.

QVÆSTIO III.

Absentibus siue iuste siue iniuste, vel etiam mortuis vel peste infectis pastore & obstetrice, an teneantur alij huiusmodi pueros baptizare.

Quæstionis explicatio.

Cum sacramentum baptismi sit pueris ad salutem absolute & simpliciter necessarium, vt ante ostendimus, & ex altera parte fieri possit, vt pastor & obstetrix, qui ex lege iustitiæ illud ministrare debent, pe-

ste in-

ste inficiantur, vel etiam moriantur, vel alia ex causa absint: non immerito quæritur, an præter pastores & obstetrices sint alii, qui quocunque modo obligentur ad ministrandum huiusmodi paruulis. Et nota, nõ quæri, an præter illos alii possint sacramentum hoc ministrare, hoc enim cum communi supponimus: sed quærimus, an teneantur, & quo iure?

Responsio.

Absentibus pastore & obstetrice, alii omnes cõscii necessitatis, in qua puer peste infectus consistit, tenentur, si non ex debito iustitiæ, certè charitatis, pietatis, & misericordiæ, etiam cum periculo vitæ, baptismum ministrare: Siquidem omnes tenentur in extrema necessitate spirituali proximo subuenire, etiam exponendo vitæ corporalem periculo, secundum omnes.

Dices: Si in extrema huiusmodi necessitate tenetur quilibet baptismum ministrare, ergo licebit laico in præsentia parochi, diaconi vel subdiaconi baptizare, quod est contra communem Ecclesiæ praxin & reuerentiam sacramentis debitam.

R. Negando consequentiam, quia dum præsens est parochus, vel diaconus vel subdiaconus, puer non censetur in necessitate

K 3 respectu

respectu laici, quod bene notandum est in praxi: ad hoc enim, vt laicus dicatur teneri ad baptizandum huiusmodi puerum propter necessitatem, duo requiruntur, nimirum necessitas baptizandi, & necessitas eius qui ministraturus est sacramentum, scilicet vt non sit alius, qui possit illud conferre, & ad quē aliquo titulo magis spectet tale ministerium. Itaque si pastor sit praesens, qui possit & velit baptizare, non tenebitur simplex sacerdos, sicut nec sacerdote praesente diaconus, & sic consequenter, imo non licebit eis, quia obligatio ministrandi baptismum in inferioribus parochis solū oritur propter veram necessitatem: Vera autem necessitas non confurgit nisi ex utroque capite supra posito, scilicet ex penuria ministri, & periculo pueri baptizandi.

Dices 2. Quid si pastor nolit vel nō audeat baptismum ministrare, licebit nē tunc laico in eius praesentia baptizare?

R. Non solum licebit, sed etiam tenebitur, quia iam est casus necessitatis: quid, n. refert quod adsit sacerdos, si nō vult necessitati pueri subuenire? peccabit tamen parochus ministerium suum negando, tum contra reuerentiam sacramenti, tum contra sui muneris & officii debitum.

Dices 3. Quid si pastor non omnino neget mi-

get ministeriū suum, sed tantum cedit iurisdictioni suo, concedens alteri facultatē dandi baptismum, siue ex timore contagionis, siue alia simili causa?

R. Non debet laicus nec quilibet alius, etiamsi diaconus sit, vsurpare tale munus sine graui causa, quæ necessitati æquiualeat, quia solus sacerdos est per se institutus minister huius sacramenti, & non potest ipse sua auctoritate hoc ministerium alteri demandare.

Dices 4. Quale est peccatum, illo casu ministrare?

R. Cum Dd. per se & seclusa ignorantia esse mortale propter irreuerentiam maximam, quæ fit ipsi sacramento.

Dixi (*per se & seclusa ignorantia,*) quia in hoc casu illa facile interuenire potest, tum facti tum iuris: facti quidem, quia sæpe potest, & facile etiam sine culpa timeri periculum vitæ pueri, ubi non est, & accelerari baptismus, non expectato conuenienter ministro, sine vera necessitate, bona tamē fide existimata, ex zelo charitatis: iuris autem, quia licet hoc diuinum sit, non est tamen tam clarum, quin possit facillime à communi plebe inuincibiliter ignorari.

Dices 5. Incurrunt nē laici aliquā censuram

K 4 ram

ram, irrequisito pastore puerum talem baptizando?

a. c. x. de cler. non ord. ministrante.
 R. Non incurrere, modò solemniter nõ baptizent. Neque obstat, quod iure (a) canonico imponatur pœna irregularitatis ei qui baptizauerit non ordinatus, quia textus ille intelligendus est de baptismo solemnii. Ita ibi Gloss.

Dices sextò: Incurreritne quoque eã pœnam simplex sacerdos, si baptismum ministrat, non requisito pastore?

R. Nequaquam, quia non est eis à iure imposta.

Dices septimò: Incurruntne Religiosi?

R. non incurrere: neque obstat Clementina prima de priuilegiis, quæ imponit excommunicationis censuram Religiosis, ministrantibus sacramenta sine licentia pastorum, quia non loquitur generaliter de sacramentis, sed solum de extrema vnctione eucharistia, & solemnitate matrimonii, & quibusdam aliis casibus ibi expressis, extra quos non est illa excommunica-

b. c. 15. de regul. iur. in 6.

tio extendenda, quia pœna & odia (b) coarctanda sunt.

QVÆSTIO IV.

An etiam teneantur pater & mater?

Quæstionis explicatio.

Parentes tempore pestis frequenter in eas veniunt angustias, vt nullum omnino habeant, qui proles recens natas vel velit vel audeat baptizare, propter probabilissimum cōtagionis periculum, quod imminet iis, qui propius accedere debēt cum corrupti humores matris & prolis aërem circumstantem omnino infecerint: Huius occasione quæritur an mater vel pater illo casu prolem baptizare teneatur?

Responsio.

Deficiente Pastore & aliis, qui puerum peste infectum baptizare possint & velint, tenentur pater & mater; tum generali lege charitatis, quia tenemur subuenire proximo extreme indigenti, præsertim in extrema necessitate spirituali, tum lege pietatis, qua parentes tenentur filiis indigentibus succurrere. Et cōfirmatur iure (a) Canonico, quo quidam Stephanus à Ioanne Pontifice laudatur, quod filiū suum in extremo vitæ positum, necdum baptismatis unda lotū, in absentia sacerdotū baptizarit.

Dices 1. Poteruntne huiusmodi parentes, si superuiuant, cohabitare & matrimonio

K 5 niō

a 30. q. 1. ad limina.

a c. 1. de cogn.
spir. in 6. &
c. Quamuis,
ibid.

b Sess. 24. c.
2. de reform.
matr.

c 30. q. 1. c. ad
limina sup.

nio uti? Ratio dubitandi est, quia (a) iura & Concilium (b) Trident. generaliter dicunt cognationem inter baptizantem & baptizati patrem & matrem contrahi.

R. Posse nec hoc casu cognationem contrahi; Ita (c) ibi declarat Pontifex. Neq; n. ratio permittit, ut pater priusetur iure sibi per matrimonium debito, quod filio in necessitate extrema constituto ex pietate subueniat.

Dices 2. Quid si concubinus in simili casu baptizauit prolem suae concubinae, poteritne illam postmodum in uxorem ducere?

R. Non posse, quia licet (ut iam diximus) necessitas efficiat ut possit compater cum uxore sua iam ducta, eademq; cum matre licite rem habere, non tamen efficit ne nascatur compaternitas, quae ante matrimonium nata illud impediatur & dirimat, ut bene notauit (d) Nauarrus.

d Man. c. 22.
nu. 40. in fin.

QVÆSTIO V.

His omnibus puerum baptizare negligentibus, an liceat hereticum publice & nominatim excommunicatum pro ministracione baptismi aduocare?

e In 4. q. 5.
dist. 2.

f q. de bapti-
smo.

g q. quodl. 9.

Quaestionis explicatio.

Mouent hanc quaestionem (e) Sotus, (f) Paludanus, & (g) Adrianus, & referunt

ferunt, quosdam existimare, non licere ab huiusmodi ministro sacramentum hoc, etiam in extrema necessitate suscipere: Imo si adultus baptizari debere, & alius non adesset minister, baptismo flaminis contentum esse debere, quia (ut inquit illi) ubi non est minister, nisi presens, perinde est, ac si nullus adesset: Huius occasione quaeritur, quid de hoc casu dicendum sit? *Responsio.*

¶ Icebit quicquid praefati Dd. dicant. Docet hoc imprimis D. (a) August. cum quendam commendat, qui in articulo mortis baptismum ab haeretico petiit & suscepit: Et Adrianus supra allegatus refert (b) Chrysostom. in haec verba idem dicentem: *Si quis infirmitate detentus morti appropinquauerit, & sacerdos vel clericus defuerit, tunc ab illo (scilicet haeretico) in nomine Patris & Filii, & Spiritus sancti baptizari poterit.* Suffragatur & ratio, nam (ut superiore (c) capite diximus) ecclesia, quae a Spiritu S. regitur, nullatenus credi debet in illo casu, quo paruulus alioqui eternaliter peribit, vetuisse, quo minus a quouis possit hoc sacramentum suscipere. Confirmatur, quia etsi cum sic praecisus communicare prohibeamur; tamen in temporalibus, quando quis extremam partem necessitatem famis, minimè vetatur ad illos recursus per subuentionem, minus ergo in spiritualibus, ad salutem aeternam necessariis.

Dices:

a lib. 1. de v. nic. baptism. & refertur 24. q. 1. c. Si quem forte, b in lib. canonum poenit.

Dices: Qui petit ab huiusmodi excommunicato sacramentum, peccato eius communicat, vt Dd. communiter dicunt, non licet ergo à tali sacramentum petere.

b in 4. dist. 1. q. 5. art. 6. R. Dd. subintellexisse exceptionem, quã ipse D. Thom. (a) in sententias expressit, præterq̃ videlicet in extrema necessitate baptismi, qua etiã à Iudæo & Pagano baptismus suscipi potest.

Dices 2. Adulto sufficit baptismus flaminis secundum communem: ergo saltem non licebit adulto aduocare ab ecclesia præcisum.

b supr. R. Nihilominus licere: nam & ille quem laudat (b) Augustinus, adultus erat, & ipse *c Scotus supr.* Scotus (c) post multa in vtramq; partem allata, tandem ait: *d supr.* *Omni- bus pensatis melius esse, suscipere à tali quam à nullo.* Sed melius (d) Adrianus ait, non solum illi licere suscipere, sed etiam teneri, quia (vt inquit) *baptismus flaminis illis prodest, qui sunt in necessitate baptismi aque,* in quali iste non est, si hæreticum habet qui vere baptizare velit.

Dices postremo: Peccarne huiusmodi præcisus, qui in illa necessitate baptismum ministrat? Ratio inquirendi est, quia cum illi absolutè vetitum sit sacramenta ministrare, videtur contra prohibitionem ecclesiæ ministrando facere.

R. Non

R. Non peccare contra præceptum Ec-
clesiæ, si sine solemnitate ministret, quia il-
la prouidentissima quamuis hæreticos ab-
solutè præscindat, neuti quam tamen hunc
casum cogitat comprehendere, vt iam ali-
quoties diximus.

Q V Æ S T I O VI.

An liceat & illum, qui non pro notabili pecuniæ
summa vult baptismum mini-
strare?

Quæstionis explicatio.

Diximus superiore capite cum com-
muni sententia, quo sensu liceat quæ-
piam pecunia conducere qui ministret sa-
cramenta, & indecisum reliquimus, an etiã
pro ipsa baptismi administratione in extre-
ma infantis necessitate hoc ipsum licitum sit,
puta, est aliqua parturiens prædiues igno-
rans formã baptismi, nec aliquẽ reperiens
qui prolem suam baptizare velit præter ini-
quum & auarum sacerdotem, qui aduertens
solicitudinem matris pro salute suę prolis,
rogatus vt baptizet, petit pro ministracione
baptismi magnam pecuniæ summam.

a Gers. tract.
de sym. ad 6.
rationẽ. Sot.
lib. 9. de iust.
& iure, q. 6.
art. 9. Adria.
quodl 9. Les-
sius lib. 2. de
iust. & iure,
c. 35. dist. 7.

Responsio.

IN (a) huiusmodi extrema infantis neces-
sitate licet: Est assertio Gersonis & Soti,
Adriani

Adriani & Lessii. Ratio potissima eorū est, quia si in ista pecuniæ numeratione aliqua esset inordinatio, in hoc esset, q̄ numerādo pecuniam videatur quis consentire venditioni rei spiritualis, & pretium temporale exæquare rei spirituali; sed neutrum est in hoc casu: non enim numerans magis consentit vēditioni quam p̄tehs mutuū consentit iniquæ voluntati vsurarii, & si consentiret, tantum consentiret tanq̄ in minus malum, minus enim malū est, vt sacerdos vēdat baptismum, quam vt infantem in æternum p̄fīrē sinat. Neque etiā censetur æquare pecuniæ summam quamuis notabilem baptismō, quia non dat illam vt pretium sacramenti, sed vt medium necessariū ad alliciendum sacerdotis illius animum & sacramentum obtinendum. Et cōfirmatur, quia si alius sacerdotem impediret, ne baptismum conferret, posset ei dari pecunia vt cesset impedire, cur non etiā posset dari ipsi sacerdoti vt tollat impedimentum, q̄ ipse sibi per malitiā & auaritiā suā posuit? Confirmatur secundo. Licet sacerdotem illum fm(a) Adrianum inducere minis & precibus, cur non & pecunia? Confirmat tandē, quia omnia bona tēporalia concessa sunt homini, vt iuuent eum ad salutē cōsequendam: ergo si sacramentū ad salutem

mihī

a. supra

mihī necessarium non possim propter ministri malitiam aliter obtinere, quam dando mea temporalia, nihil inordinatum committam.

Dices: Si licet aliquid dare ad obtinendum sacramentū in huiusmodi necessitate, licebit ergo aliquid etiā spirituale vendere, si iniquus ille sacerdos postulet?

R. Non sequi, quia præterquam quod venditio est emptione longe deterior, si vellet sibi rem spirituale vendi, & non gratis dari, censeretur id velle in contemptum religionis, & per consequens videretur quis prauitati eius morem gerere, quod nullo modo licet.

QVÆSTIO VII.

Utrum pastores teneantur omnibus paruulis peste infectis baptismum ministrare?

Quæstionis explicatio.

Diximus, qui teneantur baptismum tempore pestis ministrare, siue ex iustitia siue charitate: Ordo postulat ut inquiramus an omnibus omnino infectis obligentur; non desunt enim à quorum ministracione, pastores forte viderentur posse excusari, de quibus idcirco particulatim consequenter videbimus.

Responsio.

*Responsio.**a Ioan. 3.*

TENĒTUR: Ratio ex dictis in prima questione huius capituli facile colligitur: dicitur enim omnibus absolutè & sine vlla exceptione illud (a) Saluatoris: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, non potest intrare in regnum Dei.*

*Vide D. Aug.
lib. 13. de ciu.
cap. 7.*

Dices: Quid si persecutio siue Turcarum, siue hæreticorum sæuiat in Catholicos peste infectos, tenebuntur etiam pastores periculo mortis se exponere, vt paruulos illorum martyrio expositos baptizent?

R. Nos excipere casum martyrii pro Christo, quo iuxta communem sensum ecclesie etiam paruuli sine alio baptismo saluari possunt.

QVÆSTIO VIII.

An etiam non petentibus?

Quæstionis explicatio.

FIT nonnunquam, vt parentes peste infecti, non sint ita solliciti de baptismo infantium suorum, vel quod in lucem editi sint, quin moriantur, propter humores pestiferos, quos in vtero materno suxerunt, vsq; adeo, vt à Medicis pro miraculo reputetur, si matre pestilentiali morbo pereunte proles incolumis euadat, vel q; matres, vi

& magnitudine morbi fere abortiunt, & fœtum inanimatum ante tempus edunt, vel q̄ si quando prodeat fœtus anima rationali animatus saluus & incolumis, cū exiguo tempore superuiuat, pastor ita præsto esse non potest, vt baptismū tempori applicare possit; vel deniq; q̄ quorundam falsa opinione delusi sibi persuadēt in tali casu paruulos sine baptismō saluari per fidem, quā religioso quodā signo, puta crucis illi applicant: Horū occasione q̄ritur, an pastor tali casu excusetur à ministracione baptismi, an vero etiā illis pueris ministrare teneatur.

Responsio.

¶ Tenentur pastores ministrare baptismū pueris parturientium peste infectarum tanto sollicitius, quanto parētes negligentiores sūt in illo petendo. Siquidē pastor non solum tenetur ministrare sacramenta cum à suis rogatur, sed etiam illi incumbit puenire & aduigilare ne quis falsa persuasione, vel aliter sine baptismō decedat, vt ex dictis superiore capite manifestum est.

Dices: Quid si parentes nolint prolem baptizari, quia putant cum Caluino & aliis Nouatorib. non esse necessarium ad salutem.

R. Pastores teneri curare siue per se siue per superiores, vt hæretici proles suas baptizandas

L

zandas

a in c. si baptizata, ver.
 Qui de baptizato, de
 consecr. dist.
 4. & Henric.
 Boic, in c. sic-
 ut Indei 2.
 de Indeis.

b pag. 24. de
 baptis. §. Ca-
 neat autem
 sacerdos.

zandas exhibeant, vel si possint, etiam ipsas illis (a) inuitis baptizent, siquidem cum illi sint ecclesie iurisdictioni & eoactioni subiecti, possunt cogi pœnis corporalibus vel aliis, vt proles suas baptizari curent.

Q V Æ S T I O I X.

An & illis, de quorum vita dubitatur?

Quæstionis explicatio.

Certum est apud oēs puerū mortuum non posse baptizari, q̄ etiā parochiale (b) Leodien. annotauit: sed cum puer ex peste infecta genitus fere semper vel mortuus sit, vel adeo lāquidus, vt merito dubitari possit suffocatusne sit an viuus, non abs te q̄ritur, an pastor quicumq; alius teneatur quātocius puerū talem baptizare, an vero ab illius baptizatiōe, vel simplicitate vel pro tempore excusetur?

Responso.

Tenentur pastores quantocius huiusmodi pueros baptizare subintellecta vel expressa cōditione (si viuus, ego te baptizo) quia in casu artic. mortis, in quo versamur, q̄n res moram non patitur, & ex tempore se resolueret oportet, re pro ratione temporis examinata, si pastor deprehendat rationes pbabiles, quæ ipsū mouent, vt putet infantem viuere, etiā si non desint, quæ suadeant eum mortuū esse, tenetur se inclinare pro bapti-

baptismo infantis ad vitandum periculum
mōrtis æternæ, q̄ puero imminet, si bap-
tismum in longū differat, vel omnino neget,
vt patet ex iis, q̄ initio hui⁹ tractatus dixim⁹.

Dices: Pastor qui baptizat mortuum ir-
reuerentiam facit sacramēto, quod pro vi-
tis sicut & reliquā sacramenta, institutum
est, non debet ergo in tali casu baptizare,
ne forte mortuum baptizet, & sacramentū
iniuriam inferat.

R. Timorem illum sufficienter excusari
tum ex p̄babilitate vitæ ipsius infantis, quā
pastor (vt ante diximus) concepit, tum ma-
ximè ex conditione apposita, vt com. nostri
Dd. tradunt, & (a) iure canon. confirmatur.

a De baptis-
e eius effecti.
c. 2.

Q V Æ S T I O X.

*An etiam illis, qui adhuc vel in toto vel in parte
retinentur in matris utero?*

Quæstionis explicatio.

[Vm omni tempore hic casus frequēter
occurrat, frequentius tñ tempore pestis,
tum quia obsterrices, quarum officiū est fa-
cilitare partum, p̄pter periculū contagio-
nis frequenter se absentare solēt, tum quia
virtus expulsiva prolis in huiusmodi partu-
riētib. ita debilitata est, vt mater solito mo-
re iuuare se nequeat: Idcirco queritur, an &
isto casu pastor parturientē accedere, & plē
baptizare teneatur, an vero excusetur?

L 2

Respon-

R. sponſio.

Distingendum est: si enim pastor intelligat fœtum adhuc totū vtero retineri, excusatur à baptizatiōe, quia etiam si quam maxime cuperet illum baptizare, nō potest: (a) *Nemo enim renascitur*, (vt loquitur D. Augustin.) *nisi prius nascatur*. Si enim fœtus omnino vtero clausus est, non potest aqua tangi: ergo non potest baptizari, cum baptismus nihil aliud sit quā corporis ablutio per aquam. Nēq; (vt (b) quidā voluerunt) per abluionem matris proles baptizari potest, quia cū mater sit persona à persona paruuli distincta, ablutio matris non potest ablutio paruuli reputari. Si vero pastor intelligat prominere tātum parte, disputant Doctores, quæ & quanta pars corporis aqua tangi debeat, vt fieri possit baptismus, neq; hic Mathematicæ quicquam definire possunt, non n. habēt regulam ad præcisē de ea re iudicādum, nisi illā generalē, nimirum eam & tantam partem abluī posse, quæ sufficiat ad denominandū hoīem simpliciter baptizatum: Quapropter si pastor obstetricē habere nō possit quæ parturicētem accedat, tenebitur accedere & partem eminentē baptizare, siue caput fuerit, (quo casu certus erit baptismus s̄m coēm) siue humeri, pectus, pes, manus (quib. casibus

a D. Aug. e-
pistol. 67. ad
Dardan. &
refertur de
consec. dist.
4. c. qui in
maternis.
b apud D.
Aug. supr.

bus, quia à plerisque dubitatur, an illarum partium ablutio sit sufficiens ad baptismum, & proinde baptizabit sub conditione per antedicta.

Dices; Quid si obstetrix aut Medicus arte & industria possit puerum in utero matris abluere, eritne baptismus?

R. Videtur fore secundum graues (a) Dd. quia corpus infantis abluatur, & sufficere diximus. Et D. (b) Augustin. ideo solum negavit infantem in utero baptizari posse, quoniam oportet abluere ipsam personam, ergo quod si fieri posset, valeret etiam secundum D. Augustini baptismus, & consequenter obstetrix vel Medicus illam artem callens teneretur talem infantem in utero baptizare.

Dices 2. Quid si mulier parturiens iudicio Medici breui moritura sit, & probabiliter timetur ne proles prius moriatur, quam in lucem veniat, debetne matris uterus aperiri, ut puer baptizetur?

R. Minimè, ut bene notauit (c) Paludan. quia non (d) sunt facienda mala ut eueniant bona.

Dices postremo: Tenentur ergo pastores adesse mulieribus huiusmodi parturientibus, ut praesto sint ad prolem baptizandum?

R. Non decet pastores ordinarie adesse propter pudorem. Idcirco roganda erit obstetrix, ut praesto sit & officium faciat, ut bene

L 3 monet

a Gabr. dist.

4. q. 2. art. 3.

dub. 2. & Vi-

ctor. in sum-

ma de sacra.

q. 32.

b D. Aug.

supr.

c In 4. dist.

6. q. 1.

d Apostolus

Rom. 3.

*a de sacram.
baptif. can. 2.*

monet parochiale (a) Ruremundense, si trahi non possit, tenebitur pastor p salute pueri pudorem viriliter exuere, & officium suum facere.

Q V Æ S T I O X I.

Etiã illis quorum sexum ignorant?

Quæstionis explicatio.

b verb. baptif. 3. s. ultimo.

ETiam hoc quibusdã tergiuersationis materiam adfert, q̄ ignorent cuius sexus sit puer, siue totus in lucem editus sit, siue in parte, existimant n. intentionem baptizantis ē r̄gi debere in masculũ vel femellã, neq̄ futurum baptismum, nisi intentionem in alterum sexum actualiter direxerint: cuius opin. existimat Hostien. fuisse (b) Syluester. Horũ occasione queritur, an illo casu excusentur pastores, an verò non obstãte ignoratione sexus illum baptizare teneantur.

Responsio.

c verb. baptif. 3. s. ult. d in 4. dist. 1. q. 5. art. 10.

Tenentur & illis baptismum ministrare non obstante huiusmodi ignoratione: Quia sexus cognitio (quicquid Hostien. dicat) non est necessaria ad baptismũ, sufficit n. illo casu intẽdere baptizare illam personam, q̄ prã manibus habet, siue masculinam siue femellam, vt bene parochiale (c) Leodien. & (d) Sotus annotarunt: Quinimo vana & perniciofa est huiusmodi sexus inuestigatio: Vana, quia si illa postposita, intẽdat quis

quis baptizare illum hominem qui ibi est, erit verum baptisma, vt commun. Dd. tradunt; pernicioſa vero, quia ſi intendat baptizare ſemellā excluſo maſculo, h. e. ita vt nolit baptizare maſculū, fieri poterit, vt q̄s putetur baptizatus, qui non erit, puta, ſi accideret puero, q̄ in Luſitania accidiffe narrat ^{a ſupr.} Sotus, vt in prouecta ætate membra viri, quæ illuc vſq; habuiſſet ventre incluſa prominere inciperent, & deprehenderetur ſeuera fuiſſe maſculus, hic nō eſſet vere baptizatus; Quare in caſu, de quo nūc agim⁹, negligenda eſt huiuſmodi ſexus diſtinctio, & intētio dirigenda ſimpliciter in hęc perſonam, ſic nullus poterit interuenire error ſacramentum baptiſmi vitians: etſi n. ſpeculatiuē arbitretur quis baptizandum eſſe Petrum, ſit autem alius quicumq;, ſiue maſculus ſiue fœmina, ver⁹ erit baptiſmus, quia in intētiōe illa practica, qua ſ. applicat huic perſonæ baptiſmum, habetur ſufficienter intētio eccleſiæ ad baptiſmum requiſita.

Dices: Error perſonæ in matrimonio nullum reddit matrimonium, puta ſi quis putet ducere Mariam, & ducit Annam: ergo ſimiliter & baptiſmum.

ꝛ. Negando conſequentiam ꝑpter magnū vtriuſq; ſacramenti diſcrimen: Nam in matrimonio contrahentis intētio fertur

L 4 nomi-

nominatim in hanc q̄ animo concepit, vñ si præsens non sit hæc, non erit marim, quia deest intentio: baptizantis aut̄ intentio nõ determinat̄ in hanc, qua hæc est, sed absolute in præsentem.

Dices 2. Quo nomine baptizabitur?

R. Nomen non esse de essentia sac̄ti, imo in primitiua ecclesia cum adulti baptizarentur, nõ mutabāt noīa, vt patet ex Saulo (a) Cornelio, (b) Augustino, Ambrosio. Deinde poterit (vt ait (c) Viualdus) indistincte masculi nomen dari, & postmodũ si superuiuat, cognito sexu suo sexui appropriari, vt si fœmina fuerit, & nomen impositũ est Ioannes, Ioãna, si Petrus Petronilla, debet n. in tali casu puer semp̄ mas̄ p̄sumi, vt nomen masculini non fœminini generis imponat̄.

a Act. 9.

b Act. 10.

c In candē-
labro aur. de
baptis. n. 62.

Q V Æ S T I O XII.

An & illis quorum mors acceleranda putatur
si baptisentur?

Quæstionis explicatio.

NON frustra Dd. hanc quæstionẽ mouent, morale n. est paruulos debiles & languidos ad baptismũ de ferri, quo fit vt obstetrices sollicitè illos fasciis & linteolis inuoluere, ac diligenter contegere soleant, ne ab aère, vento vel pluuiã lædantur & extinguantur: Huius occasione q̄ritur, quid si puer ex peste infecta recēs natus, p̄pter humores

mores pestiferos, quos in vtero matris hausit, adeo debilis sit, ut putet statim moriturus si aqua tagatur, excusabiturne pastor a baptizazione, an vero eo non obstante baptizare tenebitur? *Responsio.*

Doctores distinguunt: vel enim pueri ita debiles sunt, ut nulla spes vitæ superfit, vel etsi infirmi & tenelli sint, tamen adhuc aliqua spes affulget. Si primum, pastores tenebuntur statim huiusmodi baptizare, quia non baptizare tali casu, esset puerum perpetuo damnare: Neque tunc pastores baptizando puerum occidunt, ut quidam contendunt, quia supponitur, iam esse sine spe vitæ. Deinde quia etiam si per exiguam aquæ asperisionem, fingatur aliquantulum accelerari mors, tamē hoc casu illud moraliter loquēdo, quasi pro nihilo reputari debet, præsertim si aliquantulum illud cum vita æterna conferatur, quæ puero per baptismum confertur. Si alterum, non tenebuntur statim baptizare, sed poterunt aliquantulum differre, quia illo casu spiritualis necessitas non ita virget, & consequenter nec diuinum aut ecclesiasticum præceptum. Ita communiter dici solet, & recte, posita videlicet spe vitæ: Verum quia in casu pestis moraliter nulla poni potest, existimo sine distinctione omnem paruulum ex

L 5 peste

peste infecta genitum statim baptizandum, etiamsi aliquantum mors eius acceleranda putetur propter periculum mortis tum temporariae tum aeternae, quod à tam violento morbo illi omni momento imminet, ut ex iis, quae initio huius tractatus praesupposuimus, patet.

Vnum hic obiter monendo pastores, ut in hoc casu baptizent, non immergendo (etiamsi hic modus baptizandi apud illos vigeret) sed aspergendo, non plena manu, quam demittendo in caput infantis, ut istis in partibus fieri solet, sed in quantitate aquae modica, quae tamen ad baptismum sufficiat, & in ea corporis parte, in qua minus nocet, & si possit, aqua modico calore temperata, & statim post asperisionem abstergenda; si enim haec seruentur, ut facile seruari possunt, vix potest, moraliter loquendo, cogitari aut fingi, quod ex huiusmodi baptismi mortis periculum acceleretur.

Dices 1. Quale peccatum est, in aucte huiusmodi infantem baptizare, & mortem accelerare?

R. Est mortale vel veniale, pro ratione damni, quae corpori infantis infertur.

Dices 2. Si ad asperisionem aquae incautam mors statim consequatur, incurritne baptizans aliquam irregularitatem?

R. Palu-

R. Paludanus (a) bene dicit incurrere, quicquid illi (b) Sotus contradicat, quia generaliter verum est oem culpam homicidii consummati, etiamsi tantum venialis sit, habere coniunctam irregularitatem, & contra nullum homicidium internum, h. e. in sola voluntate consistens, etiamsi mortale sit, & mortalissimum, habere illam, quia irregularitas, sicut & censura ecclesiastica, non nisi propter factum externum contrahuntur, cum Ecclesia solum iudicet de externis.

a In 4. dist. 3.
quest. 3.
b Ibid. dist. 3.
quest. 3.

QVÆSTIO XIII.

Pluribus eodem tempore Baptismum petentibus, quem primo loco tenentur Pastores baptizare?

Quæstionis explicatio.

Posset hæc quæstio videri satis resoluta, per illa, quæ diximus primo capite in quæstione generali, qua quæsiuimus de ordine seruando, cum plures peste infecti eodem tempore petunt sibi sacramenta ministrari; tamen quia hoc sacramentum est maximæ necessitatis, & suam peculiarem difficultatem habet, grauiusque longe peccatum est, si ordo in hoc ministrando pervertatur, quàm alio quocumque non abs re erit, vno verbo illi particulatim satisfacere, ne si de ea, quando ad praxim veniendum est, disputari contingat, vel baptismus omnino

172 DE NECES. ET MOD. MINIST.
omnino postponat, vel saltem aliquantum
non sine periculo differatur.

Responsio.

Videtur hic vtendum aliqua distincti-
one: vel enim si plures iacēt in diuer-
sis tuguriolis, vel in eadem domo publica,
puta xenodochio infirmorum. Si primum,
seruari debet ordo charitatis supradicti.
Si secundum, aliud consilium ineundum
est, & rursus subdistingendum: vel enim
omnes illi sunt peste infecti, & consequen-
ter in extremo vitæ articulo constituti, vel
saltem sunt de peste suspecti, & non in tan-
to periculo: Si primum, baptizentur (a) om-
nes vna forma, & vna asperzione, dicēdo:
*Ego vos baptizo in nomine Patris & Filij, & Spi-
ritus sancti:* hoc enim licere tradit Parochi-
ale Leodiense, & videt colligi ex actis Ap-
ostolorum. Nec difficulter probari vide-
tur in simili de sacramento Eucharistiæ, in
quo vna forma consecramus cētum & plu-
res hostias, vt vsus Ecclesiæ, quæ in hac re,
sicut nec in aliis, quæ ad fidem & mores p-
tinent, errare non potest, sufficienter ostē-
dit: Si secundum, baptizentur distinctim
ordine à charitate præscripto, seruatis solis
substantialibus, quæ breui admodum tem-
pore seruari possunt, etiam in baptismo tri-
um

*a Paroch. Le-
odiens. de ba-
ptis. sub finē.
& admonitio
de plur. sim.
baptizandis.*

Actor. c. 2.

um vel quatuor, puta, sola asperſione ſer-
uata, & ſolis verbis ſacramentalibus prola-
tis: *Baptizo te in nomine Patris, & Filij, & Spi-
ritus Sancti.*

Dices primò: Poſſunt nè ergo vna forma
plura fieri baptiſmata?

R. Poſſunt, ad diſtinctionem enim ba-
ptiſmatù ſufficit diſtinctio materiæ & ſub-
iecti: deinde forma illa (*Ego baptiſo vos*) quã-
uis in materiali ſono vna videatur, tamen
ſignificatione & ſenſu eſt plures, æquiualeat
enim his: *Ego baptiſo te & te.*

Dices ſecundò: Quale peccatum eſt, nò
ſeruare ordinem, qui ſeruari debet in bap-
tizandis huiuſmodi pueris?

R. Eſt ſuo genere mortale, quia nocu-
mentum, quod proximiori & coniunctio-
ri inferitur, eſt ſummi momenti, puta, eter-
na damnatio, quamuis & hic poſſit eſſe ve-
niale, ſi non ex paruitate materiæ, certe ex
parte inaduertentiæ & ignorantia facti, quã
morale eſt, vt paſtor etiam inuincibiliter
ignoret, quibus inter infantes baptizan-
dos ſit magis obligatus, & præſer-
tim in cura, qua tempo-
re peſtis diſtrahi-
tur.

Q V Æ

QVÆSTIO XIV.

*Quis sit optimus & maxime probandus modus
baptisandi infantem peste in-
fectum.*

Quæstionis explicatio.

INquisuimus primùm de ministris, qui quocunque modo obligantur ministrare sacramentum baptismi tempore pestis, deinde de istis peste infectis, quibus necessario baptismus ministrari debet, simulq; variis quorundam excusationibus vtrinq; petitis respondimus: reliquum est vt videamus, quo modo & ritu baptism⁹ in casu pestis ministrandus sit, & an modi, qui à quibusdam in huiusmodi necessitate & contagionis periculo, fingi & practicari solent, probandi sint vel improbandi. Sed ante omnia quærit, quis modus baptizandi in tali casu sit optimus & maxime probandus:

Responsio.

ILle maxime probandus videtur, in quo hæc duo obseruantur. Primum substantialia baptismi, certa & quātū fieri pōt, minime dubia, h. e. aqua naturalis nō artificialis, & forma ecclesiæ vsitata, minime imitata & variata, q̄ est: *Ego te baptizo in nomine Patris & Filij & Spiritus S.* Alterum, ritus Ecclesiæ

clesiæ diœcesanæ, siue omnes siue aliqui, siue nulli, pro ratione periculi contagionis vel mortis, siue baptizati siue baptizantis, his enim duob. rite obseruatis, nihil est, q̄ vir prudens desiderare posse videatur.

Dices i. Si infantulus ita vicinus morti videatur, vt illico & sine mora moriturus putetur, debetne pastor adhibere rit⁹ quos Parochiale Leod. p̄scribit in ar̄lo moris?

R. Parochialia nostratia, & sp̄ciatī Leodiense, p̄scribit quēdam baptisimi administrandi ritū, quo sacerdos vti debet, quoties propter imminens mortis periculum vt longiore non licet: Et imprimis vult, vt si infantulus tam vicinus morti videatur, vt illico & sine mora obiturus credatur, sacerdos omnibus p̄termisissis, tantum quærat nomen infantuli, & baptizet eum, dicēdo: *Nomné l' enfant*: Respondent patrinus & matrina, *Iean, Pierre*: Quo habito dicit sacerdos: *Ioannes, ego te baptiso in nomine Patris, adiecto signo crucis, & Filij, iterato signo crucis, & Spiritus S. adiecto rurs⁹ signo crucis*: Occasione illius obiicitur hic & quaeritur, an cæremoniæ istæ duæ, sc. nominis interrogatio & signaculum crucis ter repetitū, sint necessario adhibēdæ, vt rite baptizet infantul⁹ peste infect⁹ vel de easuspect⁹.

R. Non necessario adiuci, quia neque imposi-

impositio nominis, neque signum crucis, ad baptismi substantiam pertinent, sed sunt ritus quidam accidentarii, qui idcirco adiiciendi præscribuntur à parochialibus, quia in communibus & ordinariis periculis mortis infantium, tantum temporis ferè superest, ut illi adiici comode possint, quamvis in casu pestis, in quo verifimur, ut frequentius non debent observari, propter singulare periculum, quod infantibus peste infectis, nec non sacerdoti imminet: Itaque extempore habito infante, nulla inter rogatione præmissa, potest dicere sacerdos: *Ego te baptisò in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti*, semel aspergendo puerum aqua.

a Ruremuth.
pag. 33. Mech
Hauch. in p.
33.

Dices 2. Debentne saltem quantumcunque inquirere, num circa infantis baptismum aliquid sit attentatum, ut volunt quaedam parochialia, (a) ne exponant se periculo irregularitatis, si forsan à matre ipsa vel obstetrice infans sit baptizatus?

R. In articulo pestis, cum ferè nemo adest, ex quo sacerdos quærere possit, non teneri inquirere: Neque si infans ab obstetrice vel matre baptizatus fuerit, ceteri debent rebaptizasse, & irregularitatem incurrisse, quia non censetur iteratum, quod ante nescitur factum, & in tali periculo debet pa-

bet pastor se inclinare in baptismum, ut ex
his, quæ hactenus diximus, constare potest;

Dices 3: Quid si infans cõualuerit, &
virtute baptismi vel aliàs à peste liberat^o sit,
nullanè erunt adhibendæ cæremoniæ?

R. Præscribit (a) Parochiale, ut suppleā^{a Sup. pagin.}
tur quæcunque prætermiffa sunt, non solum^{24.}

(inquit) ut seruetur vniformitas in baptismo, ve-
ram etiam, ut infans integro mysterij fructu per-
fruat, quoniam nihil sit nec dicitur in solemnibus
sacramentorum administratione, quod non sit val-
de sanctum & salubre.

Et notet pastor, repetendas tunc cære-
monias, non in priuatis ædibus, in quibus
puer ægrotauit, sed in Ecclesia: Nam (in-
quit Parochiale) sicut baptismus, ita baptismi
cæremoniæ extra casum necessitatis in Ecclesia tan-
tum suscipiendæ sunt.

Dices 4. Quid si infans non conualescat
sed statim moriatur, antequam solemnita-
tes omiffæ suppleantur, sepelieturnè in lo-
co sacro?

R. Est quæstio, quam Nauarrus (b) di-^{b c. 22. n. 6.}

cit, sibi ab vltimis finibus Hispaniæ propo-
sitam, cui benè responderet, debere sepeliri:

tum quia Hostienlis (c) affirmat, puerum,<sup>c In Summa
de cons. Eccl.</sup>

extractum de ventre matris, sepeliendum
esse in loco sacro, tum (d) quia standum est<sup>d l. 1. de reg.
iuris.</sup>

regula, nisi probetur ex eptio, & regula est, o-

M mhem

innem Christianum debere in loco sacro
sepeliri: constat autem huiusmodi puerum
esse Christianum caractere christianismi
insignitum, & nullo iure speciali sepultura
sacram illi prohiberi.

Dices postremò. Etiam cum solènitati-
bus, quibus alii baptizati sepeliuntur?

R. Maximè, nam is tam Christianus est
quam illi, & tantum gratiæ sacramentali
habet, ac illi.

Q V Æ S T I O X V.

*Quid censendum de modo baptizandi illorū, qui
longius à fonte baptismatis existētes, vel aqua natu-
rali carentes, baptizant in iure carniū, in lu-
xiuio, in cereuisia, in sputo, in aqua balne-
orum, in aqua in quam resoluuntur
niues & glacies, in aquis fri-
gidis vel calidis salsis?*

Quæstionis explicatio.

VT plenius intelligantur quæstiones
quæ his paucis verbis proponuntur,
duo notari velim. Primum, non esse quæ-
stiones impertinentes, ut Nouatores nostri
temporis calumniantur: eò enim spectant,
ut certò iudicetur, an his aquis vere fiat ba-
ptismus nec ne: quod iudicium sæpe necessari-
um est, præsertim tempore pestis, quo fere
omnes

omnes fugere & vagari solent, p saltus, syl-
 uas & loca parum habitata, & subinde ina-
 quosa: Alterum, materiam baptismi certā
 esse aquā naturalem, iuxta omnes: dubitari
 vero a quibusdā Dd. an & aquæ, in quæsti-
 onibus recensitæ, sint tales, quamuis de a-
 quis balneorum non dubitet (a) Sotus, sic
 ut nec de aquis, in quam resoluuntur niues
 & glaciēs Franciscus à Victoria (b): nec de
 aquis multum frigidis aut calidis Conciliū
 Florentinum. His duobus p̄suppositis, q̄ri-
 tur, quid censendum de modo baptizandi
 in aquis dubiis?

a In 4. dist 3.
 q. unic. ar. 4.
 b De Sacram
 mētis q. 12.

Responsio.

Non est probandus, nisi in necessitate,
 quando morali diligētia adhibita non po-
 test haberi aqua naturalis certa. In rebus n.
 ad salutē animæ p̄tinentibus, hoc ipso gra-
 uiter quis peccat (dicit D. (c) Augustinus) q̄
 certis incertā p̄ponat.

Dixi (*nisi in necessitate*) q̄a in casu illo p̄-
 stat adhibere baptismum dubiū, q̄ nullum.

Dices: Qualiter tunc baptismus erit mi-
 nistrandus?

R. Sub cōditiōne, puta, si materia sit suf-
 ficiens, quanq̄ illis aquis, in quas nix resol-
 uit & glaciēs, vel aquis calidis, vel multū fri-
 gidis, v̄i iuxta citatos Dd. posse baptismus
 simpliciter ministrari.

M 2 Di-

Dices secundò: Quid si post ministratum baptismum exoriatur dubium?

a Sotus in 4. dist. 3. q. vni. art. 4. §. Veruntamen. R. Fiet (a) rebaptizatio sub conditione, si dubium fuerit probabile.

QVÆSTIO XVI.

Quid de illorum, qui in simili casu baptizant saluæ conspersione.

Questionis explicatio.

Certum est, materiam baptismi esse aquam naturalem, qua communiter utimur, qualiscunque illa sit: Nam hæc est, quæ proprie & simpliciter aqua vocatur; dubitant vero quidam an saliuæ, quæ fere semper in promptu est, sit huiusmodi: Cuius occasione quæritur, an modus baptizandi in illa aliquo modo probari possit?

Responsio.

Reprobandus omnino est & reiiciendus: Quia satis certum est, saliuam non esse aquam naturalem, sed potius humorem aliquem ex corpore humano vi caloris naturalis expressum. Confirmat hæc assertio disertis verbis Innocentii IV, quibus Morosienfi (b) Episcopo respondens: *Postulasti (inquit) vtrum paruuli sint pro Christianis*

b Refertur

De bapti. c.

Postulasti (inquit) vtrum paruuli sint pro Christianis

stianis habendi, quos in articulo mortis constitutos ^{eius effectus}
 propter aquae penuriam & absentiam sacerdotis, ^{c. non ut ap-}
 aliquorum simplicitas in caput ac pectus, ac inter ^{poneres.}

scapulas pro baptismo salivæ conspersione liniuit?

Respondemus, quod cum in baptismo duo semper
 videlicet verbum & elementum necessario requi-

rantur, iuxta quod de verbo Veritas ait: Euntes ^{Matth. 28.}

in mundum vniuersum, prædicate Euan-

gelium omni creaturæ, & baptizate om-

nes gentes, in nomine Patris, & Filii, & Spi-

ritus sancti. Eademq; dicit de elemento: Nisi

quis renat⁹ fuerit ex aqua & Spiritu sancto

non introibit in regnum cælorum: dubita-

re non debes illos verum non habere baptismum,

in quibus non solum vtrumque prædictorum, sed

etiam alterum est omissum.

Dices: Quid si quis baptizet quempi-
 am lachrymis?

R. Idem erit iudicium ac si salivæ ba-
 ptizet, propter eandem om-
 nino rationem.

):(

Q V Æ

Quid de illorum, qui vel ex ignorantia vera for-
ma baptisimi, vel nimio timore contagij
præcipitanter baptisunt in nomi-
ne Dei, vel Christi, vel Ss.
Trinitatis.

Quæstionis explicatio.

Magna est vulgi mysteriorum nostræ
fidei ignoratio, ut pauci sint, qui si
eos roges, quæ sit baptizandi formula, illa
disertis verbis, sicut scire necessum est, ex-
primere possint: quotusquisq; enim est, q
existimet, deberi in ea explicite recitari no-
mina Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus S.
quod tamen necessum esse cõiter oēs The-
ologi sentiunt, ex illis verbis (a) Christi
*Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in no-
mine Patris & Filij & Spiritus S.* Illud a. in no-
mine, non tantum significat baptismum dandum
in virtute aut fide Trinitatis, q; quibusdam
videri posset, sed etiã baptismum dandum
esse nominando, & voce inuocãdo Patrem
& Filium & Spiritum sanctum; quoniã eo lo-
co intendebat Christus docere non solum
pceptum, sed etiam modum & ritum ba-
ptizandi, ut docent plerique omnes Pa-
tres (b) & Ecclesia semper intellexit: Qua-
propter merito quæritur, quid sentiendũ
de

a. *Matth. 28.*

b. *Leo Papa
ep. 4 c. 5. A-
than. serm. 3
cont. Arian.
Chryf. hom.
16. in epistol.
ad Romanos*

de modis baptizandi, quibus expressa Trinitatis mentio præmittatur.

Responsio.

PRIMO, hi duo modi baptizandi: baptizo te in nomine Dei vel SS. Trinitatis, non exprimendo nomina Patris & Filii & Spiritus sancti, sunt reprobandi tanquam nulli & falsi, utpote quibus ne dubius quidem fiat baptismus: Et consequenter si qui illis modis baptizati reperiantur, non sub conditione, sed simpliciter & absolute rebaptizari debent: Est communis assertio Theologorum. Ratio eorum est, quia in baptismo fit professio fidei, idcirco enim à Patrib. (a) baptismus vocatur sacramentum fidei: sed in lege euangelica explicite fides Trinitatis Patris & Filii & Spiritus S. est ad salutem necessaria: Oportet ergo, ut in eo fiat expressa professio Trinitatis, quæ est primarium obiectum & fundamentum totius fidei, necnon principalis causa tam ipsius baptismi, quam omnium mysteriorum nouæ legis; hæc autem professio non reperitur, quando baptismus datur in nomine Dei, quia sicut fides de Deo absolute & simpliciter non est fides explicita Trinitatis; ita professio Dei absoluta non est professio Trinitatis explicita, præput ad baptismum est necessaria: Et idem dicendum, dum baptif-

*a Innoc. in a.
Debitum, de
baptismo, &
August. epist.
103.*

M 4 mus

mus datur in nomine Trinitatis, non exprimendo discrete Patrem & Filium, & spiritum sanctum, quia sicut fides Trinitatis simpliciter non est fides explicita Patris & Filii & Spiritus sancti: ita professio absoluta Trinitatis, non est professio Trinitatis explicita. II. Modus baptizandi in nomine Christi ordinarie reprobari debet, quia dubius est, sunt enim utrinque & pro valore & contra valorem illius rationes probabiles: Itaque si quis forte hoc pacto baptizatus fuerit, rebaptizari debebit, non simpliciter sed sub conditione.

Dices: Quid si quis baptizando exprimat quidem nomina Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus sancti sed loco illius, *in nomine*, dicat in virtute?

R. Peccabit graviter: quavis enim forma illa videatur valida, puta, quia res significata per illa duo vocabula, *in nomine*, & *in virtute*, videtur esse eadem, tamen non caret dubitatione, quia illae voces non sunt omnino synonymae; nam illud, *in nomine*, plus complecti videtur, quam si dicas, *in virtute*, hoc enim totum illa voce comprehenditur, & propterea invocatio, & professio fidei unius Dei atque Trinitatis, ut ante obiter diximus. Itaque si quis hoc pacto baptizatus fuisset, deberet rebaptizari sub conditione. Ex quibus omnibus non
obscu:

obscure colligunt pastores magna cura & sollicitudine hoc apud populum suum agendum, ut singuli, quoad fieri potest, intelligant necessitatem non solum baptismi, sed & cognitionis istius formæ, & singulorum verborum eiusdem: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.*

QVÆSTIO XVIII.

Quid de illorum, qui mortuum iam infantem baptizant trina asperzione, dicendo: Ego te baptizo in nomine Patris, faciendo vnam asperzionem, & Filij, faciendo secundam, & Spiritus S. faciendo tertiam?

Quæstionis explicatio.

NON querimus hic quibus modis debeat fieri ablutio baptismi, an per immersionem, an per asperzionem, an per vnam, an per trinam siue immersionem, siue asperzionem: hæc ex professo disputantur à Theologis apud D. Thomam in Summa, ubi omnes docent indifferenter fieri posse abluionem baptismi, & ab Ecclesia aliquando vno modo, aliquando altero, pro ratione diuersa temporum, locorū & aliarum circumstantiarum vsitatam fuisse, ut patet ex B. (a) Gregorio & aliis. Sed particulatim

alib. i. Epistolar. epistol. 41. & Conc. Toletan. 4. can. 5.

M 5 quæri-

quæritur, quid cõsendum de modo baptizandi cum trina asperſione in diœceſi Leodien. paſſim uſitato, quãdo infantes peſte infecti uidentur animam agere?

Reſponſio.

NEutiquam illo caſu ſeruandus eſt, ſed paſtores in huiuſmodi periculo baptizabũt vnica aſperſione, cum qua totam formam ſtatim abſoluent, dicendo: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus S. priore enim modo paſtor exponit puerum duplici eoq; grauiſſimo periculo, i. æternæ damnationis, ſi uidelicet puer moriatur in prima vel ſecunda aſperſione, ſi quidem cũ ad ſingulas aſperſiones non proferunt niſi vnã perſonã Trinitatis, puta, ad primã Patris, & ad ſecundã, Filij, ſi interea temporis infans moriatur, moritur ſine baptiſmo, ut ex dictis ſuperiore quæſtione patet. Altero, mortis corporalis, vel ſaltem accelerationis illius: cum enim infans peſte infectus ſit tenerrimus, & cuius minimæ læſioni obnoxius, vix eſt ut poſſint paſtores toties in caput illius aquam infundere abſque aliqua etiam notabili læſione.*

Dices: Quid ſi per trinã moderatã, eamq; paruã, at magna cum cautione adhibitam aſperſionem mors non nihil acceleretur, erit quoque paſtor irregularis?

R. Eſt

R. Est casus rarus; demus ita contingere: dico tunc fore irregularem, etiamsi tantum venialis esset aspersio, ut ante ex Paludano contra Sotum ostendimus.

QVÆSTIO XIX.

Quid de illorum, qui à longè positi, puta, in ostio domus, vel fenestra, infantem in lecto vel brachijs matris constitutum aspergunt aqua cum recitatione debita formæ?

Quæstionis explicatio.

HActenus reprobauimus aliquot baptizandi modos, qui visi sunt peccare contra substantialia baptismi, puta, contra materiam, defectu aquæ naturalis certè; vel contra formam, defectu formæ certè & ab ecclesia vsitatæ; Nunc de modis quibusdam baptizandi quæremus, qui peccare videtur contra applicationem debitam vel formæ, hoc est prolationis verborum, vel ipsius aspersiois aquæ, vel vtriusque simul, & quasdam baptismi cæremonias. Et primum queritur, an hic modus ministrandi probandus sit, quo quis, ad vitandū contagionis periculum baptizat aspergendo puerū ex fenestra, vel ex ostio, vel remotiore aliquo loco cū debita formæ prolatione?

Responsio,

Responsio.

ET si hic modus, speculatiue disputando, videatur posse defendi; tamen loquendo practicè & moraliter non videtur probandus & vsitandus, nisi in casu extremæ necessitatis quo aliter non esset accessus ad puerum. Tres sunt huius asperionis partes: Ratio primæ est, quia in actis (a) Apostolorum legimus, Apostolos multa hominum millia vna die baptizasse, quod vix fieri poterat, nisi per asperionem ex loco distante: Et in libris (b) Numerorû, aqua purificationis, per quam aqua baptismi significabatur, aqua asperionis dicitur. Ratio secundæ est, quia hoc pacto baptizando, præsertim cum animi perturbatione & trepidatione, quæ ferè coniuncta est cum ministracione peste insectorum, facile accidet vt corpus infantis aqua non tangatur, quod tamen ad veritatem baptismi necessarium est: Deinde vt tangatur, fieri poterit tam exiles esse aque guttas, vt propterea non videatur posse dici puer vere baptizatus, ideoq; merito dubitari possit, an rebaptizari debeat. Et hæc maximè vera sunt, si propius inspiciamus casum, de quo agimus, vbi puer vel non ita iacet vt decet, & oportunum est ad eum aqua aspergendum, vel male offertur & presentatur asperioni,

pro

a c. 2.

b c. 18. & 19.

Propter infinita, quæ in illo temporis articulo accidere solent: non ergo communiter practicandus videtur hic modus tam multis periculis nullitatis, vel certe dubitationis valori ipsius baptismi obnoxius. Ratio ultimæ partis est, quia is modus baptizandi saltem est dubius, quali in necessitate, si alius accessus non sit ad infantem, licebit uti, per ea quæ iam aliquoties diximus.

Dices: Quid si pastor certo sibi persuadeat se caput pueri aqua aspergere posse, licebitne illi ad vitandum contagionis periculum vel pudorem hoc modo baptizare?

R. Licebit, quia tunc cessat periculum nullitatis baptismi, cum constet per veram aspersionem, quæ etiã ablutio censeripotest, verum conferri baptismum.

QVÆSTIO XX.

Quid de illorum, qui puerum per alium iubent aspergi aqua, ipsi vero longius constituti sacramentalia verba pronuntiant?

Quæstionis explicatio.

Scholastici Doctores apud Magistrum Sententiarum disputant ex professo, an possit baptismus ita à duobus conferri, ut alter abluat, alter vero proferat formam, in quo

a in 4. q. 4.
art. 8. dub. 11.

b p. 3. q. 87.
a. 6.

c p. 4. q. 16.
memb. 6.

d In 4. dist. 5.
a. 1. q. 1.

e in 4. dist. 6.
q. 2.

f ibid q. 1.
g dist. 3. ar. 4.

h ib. q. 2. ar. 2
i in 4. dist.
7. art. 4.

quo varie sentiunt: Marsilius (a) & Caieta-
nus in eam partem inclinant, quæ affirmat
huiusmodi baptismum validum esse, nihil-
ominus communis aliorum sententia est,
baptismum hoc modo collatum non esse
verum sacramentum: Ita enim sentiunt D.

(b) Thom. in Summa, (c) Alexander, (d) Alen-
sis, (e) Bonaventura, (f) Scotus, (g) Gabriel,
(h) Richardus, (i) Paludanus, (k) Sotus: Hu-
ius disputationis occasione queritur, an hic
modus baptizandi probari possit & tolera-
ri, quo ad euitandam contagionem sacer-
dos ab ægro remotus profert formam, &
alius, puta, chirurgus ægroto assistens, aqua
puerum tangit vel aspergit?

Responso.

NON est probandus neque tolerandus,
nisi urgente necessitate, qualiter bap-
tismus non possit conferri. Ratio prioris par-
tis est, quia non licet ordinarie pastori, ne-
glecto certo baptismo usurpare incertum
& dubium, pastor autem hoc modo bap-
tizando eligit baptismum dubium, quamuis
enim nonnulli Doctores etiam probabili-
bus rationibus adducti, putent huiusmodi
baptismum esse validum, plures tamē, itq;
graviore docent, baptismum hoc modo
celebratum nullum esse: Et quamuis dubium
non sit, quin Christus potuerit vno aut al-

terd

ero modo instituere sacramentum bap-
 tismi; tamen probabilius longe est q̄ Chri-
 stus hoc posteriori modo instituerit, quod
 etsi neq; ratione neq; scriptura, neq; aliqua
 ecclesie traditione sufficiency conuinci pos-
 sit, tamen *vniuersalis ecclesie vsus, optimus legum
 interpret*, est talis, nec vnquam visum vel au-
 ditum est in ecclesia, quod baptismus aliter
 fuerit administratus, quã ab vno eodemq;
 ablente & proferente formam, & hoc sen-
 su semper fuerunt intellecta verba Christi;
baptizantes eos in nomine Patris &c. quod sci-
 licet qui baptizat, id faciat inuocando Tri-
 nitatem super actionem suam. Adde fuisse
 conueniens spiritualem regenerationem ab
 vna tantum persona perfici, vt in hoc etiam
 esset diuersa à generatione carnali, & quo-
 dammodo similior spirituali Dei genera-
 tioni, sicut etiam cõueniens fuit ad euitan-
 da incommoda & occasiones illudendi sa-
 cramento partiẽdo seu diuidendo inter se
 illud ministeriũ, vt non immerito liber Of-
 ficialis (a) diœces. Treueren. notauerit sem- a pag 41.
 per vnum tm̄ esse ministrũ in baptismo ad-
 hibendũ. Ratio alterius partis est, quia p̄t
 occurrere casus, quo pastor non possit ab-
 luere, possit autẽ formam proferre, puta, si
 nullus sit accessus ad puerũ, quia ædes infe-
 ctę sunt à Magistratu occlusę, neq; permit-
 tit

tit accessum, quamuis iniuste, vel si ipse truncatus sit manibus, & alter qui adest, nō possit formam proferre, illo casu extremae necessitatis licebit iuxta alteram sententiam hoc modo conferre baptismum, quia melius est in tali extrema necessitate accipere baptismum dubium, & aliquo modo probabilem quam nullum: Erit tamen ille baptizatus sub conditione iterandus, si postea occurreret oportunitas recipiendi indubitatum sacramentum ab vno & eodem ministro.

a dist. 23. c.
Quorundā;
c. c. Subdia-
conus.

Dices: Iure (a) Canonico ordo datus ab Episcopo & presbytero simul, Episcopo videlicet imponente manus, presbytero autem benedicente seu proferente formam irritus esse declaratur: ergo nulli licebit hoc modo baptizare, vt vnus abluat, alter vero formam proferat.

R. Negando consequentiam: non enim similis est casus ei, de quo agimus, quia in sacramento ordinis conferendo, presbyter non potest esse minister, & ideo cum Episcopo non potest componere vnum ministrum, & ex hoc solo capite euidentis est, illam ordinationem fuisse irritam & nullam, in nostro autem casu qualibet persona concurrens posset esse sufficiens minister sacramenti baptismi.

QVÆ

QVÆSTIO XXI.

Quid de illorum qui simul non adhibent materiam & formam, sed prius unam, & postea alteram?

Quæstionis explicatio.

D (a) Augustinus satis apertè requirit, à tract. 80. in
c. 15. Ioannis. ut materia & forma simul adhibeantur in baptismo: dicit enim: *Accedit verbum ad elementum, & fit sacramentum, detrahe verbum & quid est aqua nisi aqua?* Verbum enim (*detrahe*) significat potentem adhesionem & coniunctionem formæ cum materia, quæ si desinat esse, aqua manebit nudum elementum sine sacramento: Verum quia in baptizandis paruulis peste infectis accidere potest, ut non possit seruari illa unio & coniunctio, sed variis ex causis vel materia formam, vel forma materiam præcedat, quæritur quid dicendum de modo baptizandi illorum, qui indifferenter baptizant, vno modo vel altero?

Responsio.

Improbandus est & hic modus, si voluntarie vsurpetur: Verumtamen si necessitas cogat fieri aliquam disunctionem, non propterea erit baptismus omittendus, quia (vt iam diximus) Doctores requirunt unio-

N   nem

nem materiæ & formæ, non ergo debet pastor sine causa & voluntarie illas separare; sed quantum in se est illas coniungere: Nihilominus si graui aliqua superueniente causa, puta, periculo mortis infantis, ego proferam verba expectans aquam, & aqua non adsit ante finem prolationis formæ, sed statim sequatur & infundatur capiti pueri, erit baptismus: Similiter (a) si aquam cœpi infundere capiti, & interim ab aliquo interpellor, nec possum proferre formam ante finem infusionis, sed statim postea profero, erit quoque baptismus; alioqui si maior vnio & coniunctio requiratur, exponentur maximo periculo ministri & baptizandi, qui fere poterunt dubitare de baptismo vel ministrato vel suscepto, si forsitan non fuerit illa materiæ & formæ coniunctio, quæ requisita fuerit: Vir de prudenter Sotus (b) notauit, Apostolos cum vna die circiter tria millia baptizarent, vt habetur in (c) actis Apostolorum, non tam metaphysice attendisse vt materia coexisteret formæ, sed moraliter vtrumque fecisse. Ex quibus merito damnantur illi, de quibus (d) glossa tacitis nominibus facit mentionem, qui ad veritatem baptismi requisierunt, vt mathematicè in ultimo instanti prolationis verborum ipsius formæ

a Emanuel
Za in apho-
ris. baptism.
num. 4.

b in 4. dist. 3.
q. vnic. art. 3.
c c. 2.

d in c. detra-
he 1. q. 1.

formæ finiatur quoq; ablutio seu aspersio: quia hoc fere superat humanam facultatem & esset reuocare in dubium omnium baptismorum veritatem; eo enim modo baptizare rarissime contingit, & nunquam fere contingeret in casu de quo agimus, vbi plerumque non ita attente, sed perturbate & confuse omnia aguntur. (a) Similiter nec illi probandi videntur, qui volunt oportere saltem, vt antequam ablutio aquæ omnino absoluaatur, inchoetur forma, & econuerso, vt antequam absoluaatur forma, inchoetur materiæ applicatio, ita vt in aliqua sui parte concurrant & coexistent, quæcumq; illa sit: nam & in hoc modo frequens error euenire potest, nec verisimile est, Christum hoc exegisse à ministris, præsertim in sacramento tantæ necessitatis.

Dices: Si ablutio aquæ præcedat prolationem formæ: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, forma erit falsa, quia reuera non baptizat, præcessit enim ablutio, ergo nullo casu licebit eo modo baptizare, quia nullo casu licet ministrare fictum & falsum baptismum. Est argumentum à (b) Valentia, quo putat inferri, qd et si prolatio formæ possit præcedere abluitione

*a Scotus in
4. dist. 6. Ca-
iet. tom. 1.
opusc. 26.*

*b 3. p. disp. 4.
q. 1. punct. 4.
§. obseruan-
dum est.*

N 2 aquæ

aquæ, non posse tamen ablutionem aquæ præcedere prolationem formæ, quia videlicet veritas formæ saluari potest quando forma præcedit, non autem quando illa sequitur, v. g. inquit, si quis dicat: Ego bibo tibi, & statim post bibat, etsi phytice prolatio verborum ipsam bibitionem præcedat, tamen moraliter vtrumque considerando sunt simul, & dicitur vera esse propositio, si tamen contra bibitio præcedat, & postea dicat: Ego bibo tibi, propositio erit falsa, etiam moraliter loquendo.

R. Siue vnum siue alterum præcedat & sequatur, modo non fiat magna interruptio, erit verus baptisimus. Et ad simile quod adfert à Valentia dico, sensum formarum sacramentalium non esse colligendum ex sensu, quem vulgus affingit suis locutionibus prophanis, sed ex sensu quem licet colligere vel ex ipsa sacra Scriptura, vel ex sanctis Patribus, vel ex traditione Ecclesiæ, vel ex ipso vsu & praxi Ecclesiastica: patet autem ex actis Apostolorum, & ex vsu aliorum sacramentorum, alium sensum posse colligi.

QVÆ

QVÆSTIO XXII.

Quid de illorum qui baptizant cum aqua
non consecrata?

Quæstionis explicatio.

CONsecrationis fontis siue aquæ baptis-
malis magna est antiquitas, & præ-
stantia, vt videre est apud veteres Ecclesiæ
Patres. Sanctus (a) Basilius dicit esse Apo-
stolicam traditionem: Sanctus (b) Cypria-
nus dicit, hanc consecrationem adhiberi,
vt aqua habeat vim regenerandi D. (c) Ambro-
sius dicit, aquam non sanctificare, nisi Spiritus
sanctus illam consecraverit D. (d) Augustinus,
non est (inquit) aqua salutis, nisi Christi nomi-
ne consecrata: Horum occasione quæritur,
quid censendum sit de modo baptizandi
illorum, qui aqua non consecrata vtuntur,
cum possint habere consecratam?

Responsio.

NEque tolerandus est hic modus, nisi ne-
cessitas salutis proximi ita postulet, si
nimirum periculum est ne desit, vel serius
adferatur aqua consecrata. Prior pars pa-
tet ex antedictis, quibus tanta illius conse-
crationis aquæ antiquitas simul & præstan-
tia ostenditur, vt non immerito quis dubi-
tare posset, an illa ad essentiam baptismi
pertineat, nisi essentialia illius per sacram

scripturam & ecclesiæ definitionem reuelata essent: Posterior quoque, quia in huiusmodi necessitate, ne paruulus periculo æternæ damnationis exponatur, poterit & debet baptizari cum solis essentialibus.

Dices: Quid ergo sibi volunt Patres supra citati, cum dicunt: *aquam non sanctificare, nisi Spiritus sanctus illam consecraverit*, & similia?

R. Hæc verba Patrum sanè interpretanda esse: non enim verisimile est eos credidisse hanc accidentalem sanctificationem aquæ esse de necessitate baptismi, sed eam tantum quæ fit per sacramentalem usum & coniunctionem formæ sacramentalis, cum aqua, iuxta illud celebratum D. (a) Augustini: *quæ est tanta virtus aquæ, ut corpus tangat, & cor abluat, nisi faciente verbo?* Quia autem ipsa substantialis consecratio per illam ceremoniam significatur, ideo indistincte de consecratione aquæ loquentes dicunt aquam non sanctificare, nisi fuerit à Spiritu sancto consecrata: Deinde iudicant ex vñ ecclesiæ hanc consuetudinem fuisse necessariam, saltem necessitate præcepti.

Dices 2. Si sacerdos non habet otium recurrendi ad ecclesiam, ut habeat aquam consecratam, sit vero otium aliquod ad aquam

a tract. 80. in
15. c. Ioan. 8.
serm. de Cate-
chismo c. 3.

quam consecrandam, tenebitur etiam in priuatis aedib. aquam consecrare ad baptizandum?

R. Parochiale (a) Leodiense formulam consecrationis aquae pastoribus praescribit, quam sequi debent in articulo mortis, sed non respexit ad articulum mortis paruulorum peste infectorum, de quo nunc agimus: quare non existimo pastorem teneri praemittere baptismum talem consecrationem nisi probabiliter constaret infantem esse extra periculum mortis, & pastorem extra periculum contagionis, quod in casu pestis non est morale.

QVÆSTIO XXIII.

Quid de illorum, qui baptizant sine signo crucis?

Quaestiois explicatio.

Videbatur huic quaestioni satisfactum, cum in genere disputando ostendimus sacra sine signo crucis administrata, siue in necessitate, siue extra illam subsistere; tamen quia legimus non deesse, qui post Thesaurum sacerdotalem supra citatum docent, baptismum, quicquid sit de aliis sacramentis, non posse fieri sine signo sanctae crucis, inter quos est quidam Claud. Taurinens. (vt refert a (b) Valentia) non immerito haec quaestio mouetur, an modus ministrandi baptismum sine signo crucis sit reprobandus?

N 4

Respon-

a De bapti-
smo in bruciâ
ritu bapti-
zandi infan-
tem in peri-
culo mortis

b Valent. in
3. p. D. Tho.
disp. 4. q. 2.
puncto 4.

Responsio.

Hic modus ministrandi, quamvis simpliciter reprobari non possit (ministratur enim hoc pacto verus baptismus) vix tamē tolerari posse videtur. Prioris partis ratio est, quia quicquid ante allegati dicant, communis est omnium Theologorum sententia apud (a) Magistrum sententiarū, & D. (b) Thomam, signū crucis ad substantiam sacramenti baptismi non pertinere, sunt n. secundum illos tantum tria de substantia, elementum, verbum, & minister, ut ex verbis Pontificis superius allegatis constat. Posterioris, quia vix fingi potest casus, neque periculum tam vrgens, quin tantillum saltem temporis permittet, quo liceat vel solum signum crucis facere, quod fit leuissimo & citissimo digitorum motu.

a In 4. dist. 1.
litera A.
b 3. p. q. 66.

c De consec.
dist. 5. c. Nun
quid.
d lib. 6. cont.
Iulianum.

Dices 1. Non (c) solum Stephanus Pontifex, sed & multi veteres patres dicunt baptismum perfici signo crucis, & speciatim D. (d) Augustinus his verbis: *Signo crucis consecratur vnda baptismatis.*

R. Patres, & D. Augustinum recensere morem quo suo tempore solebat conferri baptisma, cum frequenti crucis consignatione, sicut & hodie fieri solet, non autem dicere & asserere signum crucis pertinere ad essentiā baptismi, quæ lōge sunt diuersa.

Dices

Dices secundò: Quid significat illa frequens crucis consignatio in hoc & aliis sacramentis?

R. Nihil aliud, quam sacramenta omnem virtutem suam & efficaciam accipere à passione & cruce Christi Redemptoris.

QVÆSTIO XXIV.

Quid de illorum, qui non tantum Catechismum & Exorcismum, sed etiam unctionem chris-matis omittunt.

Quæstionis explicatio.

NOta in primis, unctionem chris-matis quæ fit in baptismo, valde esse diuersam ab illa quæ fit in Confirmatione: Nam illa prior est cæremonialis, & fit in vertice: posterior fit in fronte, & est substãtialis, utpote materia sacramenti Confirmationis. Deinde illa fit à simplici sacerdote, hæc ab Episcopo.

Secundò nota, cæremoniam esse antiquissimam, ut constat ex veteribus Patrib. a l. de bapt. cap. 7.
 (a) Tertulliano, (b) Basilio, (c) Nazianzeno, (d) Augustino, qui asserunt, non licere b l. de Spirit. sanct. c. 27.
 Presbiteris sine chris-mate baptizare, vsque c Orat. 6. de bapt.
 adeo, ut non desint, qui docuerunt, huius d l. 15. de Trinitat. c. 26.
 modi unctionem esse substantialem, nec

N 5 sine

a verbo Bap-
tismus.

sine ea baptismum perfici posse, inter quos fuerunt Armenii, vt testatur Alphonsus (a) à Castro in Summa de hæresib⁹, & hodie in more est apud Gallos, si quando sibi dira peccari velint, non solū renegare (vt loquuntur) baptismum suum, sed etiam chrisma, quali baptism⁹ nihil esset sine chrismate: & sunt hodie in vulgo, qui existimant, ideo quosdam fieri maleficos & sagas, & manere sub potestate diaboli, quia vel omnino non fuerunt, vel saltem non decenter nec sufficienter vncti chrismate, quod non omnino caret fundamento, vt statim obiter ostendemus: Horū occasione quæritur, qd iudicandum sit de modo baptizandi illorū, q in casu de quo disputamus, omittunt chrismatis vnctionem,

Responsio.

Tolerandus est in casu extremæ necessitatis, cum mors videlicet infantis instat, alioquin si supuiuat, liniri debet quæprimum chrismate in vertice, nisi magnum vitæ ipsius baptizantis imminet periculū: Prior pars manifesta est, quia sine eiusmodi vnctione consistit tota baptismi ratio: ergo debet hic modus in casu præsentis tolerari. Et confirmatur grauißima auctoritate D. (b) Clementis, qui in libris Constitutionū Apostolicarū, loquens de baptismo sic ait:

b lib. 7. c. 23.

Si non

Si non fuerit oleum neq; vnguentum chris matis, satis est aqua. Posterior patet ex iis, q̄ hactenus de chris matis ipsius antiquo vsu diximus, quam explicat D. Thomas (a) cum dicit, *vnctionem qua fit in vertice infantis, operari conseruationem gratia baptismalis.*

a 3. p. 4. 7.
a. 3.

Dixi (*nisi magnum vitæ baptizantis imminet periculum*) quia cum chrisma non sit quid substantiale baptismi, sed tantum accidentarium, non tenetur baptizatus illud adhibere cum periculo vitæ, vt aliàs in similibus à nobis ostensum est.

Dices: Verumnè est quod dictum est ex D. Thoma, *vnctionem chris matis in vertice operari conseruationem gratia baptismalis?*

R. Verum est secūdum omnes, sed non eodem modo ab omnibus intelligit & explicatur. Caietanus apud eundem Thomam ait posse dupliciter intelligi, vel per remotionem impedimenti tentatis Dæmonis, vel per excitationem alicuius boni motus: sed hoc breuiter nimis & obscure dictum videtur. Zuares (b) paulò apertius apud eundem dicit sic intelligi posse, vt sicut Ecclesia per sacramentalia impetrat à Deo potestatem coercendi Dæmones: ita etiam per applicationem chris matis impetret bonum animæ motum, ad resistendum illis, & ad gratiam baptismalem conseruandam

b *Sup. apud D. Thom.*

dam, qui motus vel statim detur, si homo fuerit capax & indigeat, vel postea tempore opportuno, quod vulgi opinioni supradictæ satis conforme est.

Dices 2. Quomodo fit hæc vnctio?

a in breui ritu baptizandi, pag. 23.

R. Docet Parochiale (a) Leodiense: *Si infans (inquit) adhuc respirat, accepto chrismate dicat: Deus omnipotens, Pater Domini nostri Iesu Christi, qui te regenerauit ex aqua & Spiritu sancto, quiq; dedit tibi remissionem peccatorum tuorum. ipse te liniat chrismate salutis (tangendo chrismate verticem per modum crucis) in vitam aternam.*

Dices 3. Est necesse adhibere vnctioni chrismatis orationem?

R. Videtur necesse, quia vnctio illa non habet vim ex opere operato, sicut sacramentum, sed ex opere operantis, i. e. orationis ipsius ministri, & præsertim Ecclesiæ: non propterea tamen necessum est baptizanti recitare ad longum orationem à Parochiali præscriptam, sed poterit, si periculum contagionis immineat, tribus verbis orare, dicendo: *Deus te liniat chrismate in vitam aternam;* vel similibus.

Dices postremo: Indifferens nè est, quali chrismate vngat infantè, veteri videlicet an nouo, huius scilicet anni.

R. Ordinarie non est indifferens, sed debet

bet fieri nouo: In casu vero de quo nunc agimus, erit indifferens, si nouū haberi non possit: Sic enim in concilio Lugdunensi legitur (a). Si quis de alio chrismate, quam de illo nouo, quod proprij Episcopi largitione vel concessione acceperit baptizare, nisi præoccupate mortis tentauerit, pro temeritatis ausu ipse in se sue damnationis protulisse sententiam manifestatur. Hic enim expresse casus præsens excipitur.

a Refertur de consecrat. dist. 4. c. Si quis de alio.

Q V Æ S T I O X X V.

Quibus modis, ut frequētius peccari contingit circa baptismum infantiū tempore pestis.

Quæstionis explicatio.

HÆc quæstio postremo loco mouetur ut summatim ob oculos ponamus peccata, quæ contingūt vel contingere pnt circa administrationē baptismi tēpore pestis: Possunt vero ad tria capita reuocari, sicuti etiam omnes quæstiones ad illa eadem reuocamus: ducunt enim originē vel ex parte ministrantiū, vel ex parte suscipientium, vel ex parte modi ministrandi ipsum baptismi sacramentum.

Responsio.

In primis peccat pastor qui non ministrat, vel et

vel etiam negat esse ministrandum baptismum paruulis peste infectis.

2. Obstetrices, quæ vel negligunt baptizare prolem quam vident de vita periclitari, vel quæ nesciunt formam baptismi, vel ignorant, quomodo & quando illam recitare debeant, vel quæ monitæ illam nolunt discere.

3. Peccat pater & mater, qui reliquis deficientibus, cum possint & sciant baptizare puerum suum in huiusmodi casu non baptizant.

4. Item, qui nescientes baptizare, non procurant aliquem qui sciat, vel etiam deficientibus catholicis, hæreticum siue quicumque alium ab Ecclesia præcisum, etiam oblata pro baptismo obtinendo pecunia, si aliter baptismus haberi non possit.

5. Pastor qui non inquirit de baptizandis, & rogatus baptizare non baptizat.

6. Et qui negligit baptizare pueros, qui retinentur adhuc pro toto vel patre in utero matris, cum illos baptizare possint.

7. Et qui baptizare negligit vel non vult quia infantis sexum non potest discernere.

8. Et ille qui non baptizat, veritus ne aqua puerum occidat, aut illius mortem acceleret, cum sine notabili læsione baptizare possit.

8. Et

9. Et qui pluribus baptismum petentibus puerum sanum cum solemnitate baptizat, & peste infectos negligit vel postponit, cum periculo mortis temporariæ & æternæ.

10. Et qui baptizat in materia dubia puta in iure carniū, in lixiuio, in cereuisia, in sputo, & similibus, cum possit habere certam.

11. Et qui baptizant in nomine Dei tantum, vel Christi, vel Ss. Trinitatis, non exprimendo distincta nomina diuersarū personarum, Patris & Filii & Spiritus sancti.

12. Et qui infantem animam agentē baptizat ter aspergendo, dicēdo ad primam asperisionem: *Baptizo te in nomine Dei Patris,* ad secundam, *& Filii,* ad tertiam, *& Spiritus sancti,* cum possit vnica asperisione baptizare, & totam formam eodem tempore simul recitare.

13. Et qui ex ostio domus vel fenestra leuiter aspergit puerum aqua, cum recitatione debitæ formæ, cum possit illū certe debite aspergere.

14. Et qui per se verba sacramentalia pronunciat, & per alium puerum aqua aspergit.

15. Et qui peste infectum baptizat sine signo crucis, cum facile adhibere possit.

16. Et

16. Et qui baptizat in aqua non consecrata, cum possit habere consecratam.

Postremo. Qui baptizat sine chrismate, cum possit absq; magno periculo illud adhibere. Rationes harum omnium assertionum facile cuius erit colligere ex precedentium quaestionum resolutionibus.

Estne semper peccatum mortale, omittere vel male ministrare sacramentum baptismi?

R. Ordinarie esse mortale: vel enim reducitur ad peccatum homicidii, vel sacrilegii, quæ genere suo mortalia sunt, quamvis peccatum contra illius ceremonias possit fieri veniale, propter paruitatem materiae, ut fere fit in omni genere peccatorum: vel nullum in necessitate.

Et hæc satis de secundo capite.

C A P